

Natura 2000- plejeplan

for lysåbne naturtyper og arter
på Naturstyrelsens arealer
2. planperiode 2016-2021
i Natura 2000-område nr. N15 Nibe
Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal

Titel:

Natura 2000-plejeplan for lysåbne naturtyper og arter på Naturstyrelsens arealer.

2. planperiode 2016-2021 i Natura 2000-område nr. N15 Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal

Udgiver:

Naturstyrelsen
Gjøddinggård
Førstballevej 2
7183 Randbøl
www.nst.dk

År:

2017

Foto:

Skestorkeunger, Nibe Bredning
Cornelia Maj Christensen, NST

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

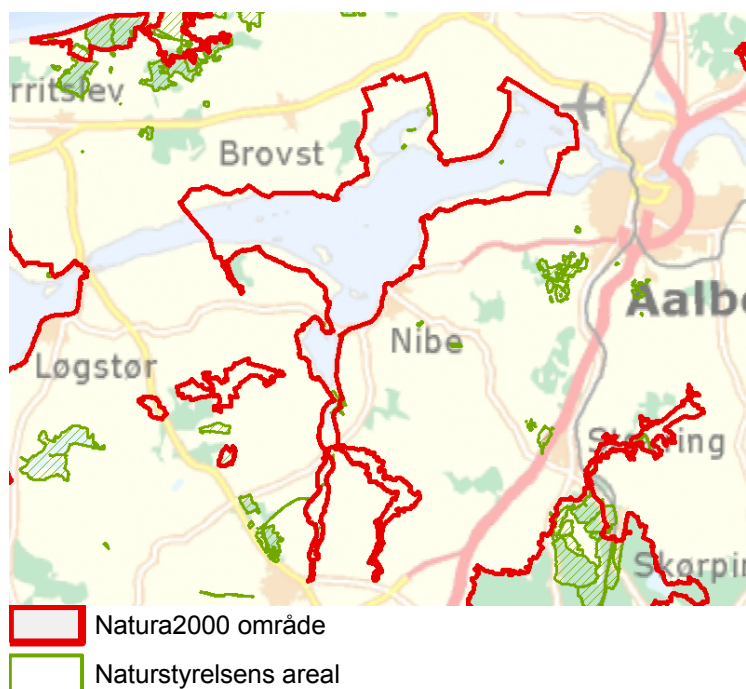
Må citeres med kildeangivelse.

1. Generelt

Der er 20. april 2016 offentliggjort Natura 2000-planer for 252 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område nr. N15 *Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal*.

Figur 1: Oversigtskort over Natura 2000-områdets afgrænsning

I denne plejeplan er arealer og indsats opdelt på henholdsvis lysåbne naturtyper og arter knyttet til de lysåbne naturtyper. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan. For supplerende læsning herom henvises til driftsplanen og det tilhørende naturplejeark, som kan findes på Naturstyrelsens hjemmeside www.nst.dk.

Naturstyrelsen har udarbejdet et resumé af plejeplanen, som indgår i en kommunal Natura 2000-handleplan. Dette resumé er vedlagt som bilag 1.

Plejeplanen gælder for perioden 2016 -2021 og skal således senest være gennemført med udgangen af år 2021. Plejeplanen vil forsat være gældende efter 2021 og efterfølgende alene blive ajourført, når der foretages ændringer i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, ændringer i Natura 2000- eller driftsplanlægningen eller ændringer i øvrige forhold, der måtte give anledning til at ajourføre plejeplanen.

På baggrund af nærværende plejeplan udarbejdes et naturplejeark, der er et bilag til enhedens driftsplanlægning, hvor de specifikke plejetiltag vil være beskrevet på lokalitetsniveau, med bl.a. angivelse af naturtilstand, plejemål, plejetiltag, udløb og prioritering (tidsfølge).

Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensynet til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogram. Desuden afrapporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

I 2016-18 foretager Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA) genkortlægning og tilstandsvurdering på alle arealer (lysåbne naturtyper og skovnaturtyper), og resultatet forventes at indgå i kommende basisanalyser for hvert enkelt Natura 2000-område i 2019.

Få adgang til MiljøGIS overvågningsdata fra basisanalysen her:

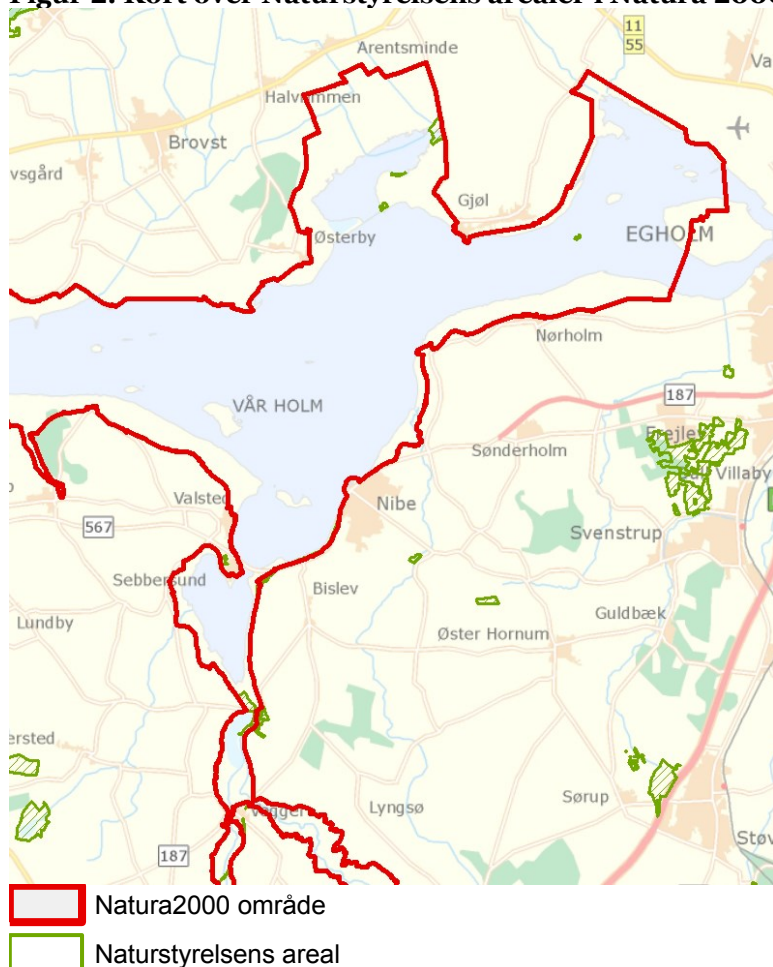
<http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=natura2000planer2h2014>

2. Områdebeskrivelse

Dette Natura 2000-område er specielt udpeget på grundlag af en væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper og arters levesteder: De store, sammenhængende strandengsarealer, kyst- og havnaturtyper samt de tilknyttede yngle- og trækfugle. Derudover er området specielt udpeget for de store sammenhængende stilkekrat og sure overdrev, der især forekommer i Sønderup Ådal og den sjældne naturtype indlandssalteng i Halkær Ådal. Halkær Ådal er en bred ådal med eng- og mosearealer omkring den regulerede å. I denne ådal findes også landets største forekomst af den sjældne naturtype indlandssalteng samt den nyetablerede næringsrige sø, Halkær Sø, som er områdets største ferskvandssø.

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På SVANAs hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Figur 2: Kort over Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-området.

Det samlede Natura 2000 område har et areal på 20.341 ha, hvoraf 62 % udgøres af hav. Inden for området forvalter Naturstyrelsen Gjøl Bjerg, Ulvedybet, og dele af Nibe Bredning, der ligger

indenfor det inddæmmede areal (fra 1.1.2017) og omkring Halkær Naturcenter ejer Naturstyrelsen naturområder langs med Halkær Å. Det samlede statslige areal vil blive justeret, når arealer ved Ulvedybet er overgået til NST Thy og er blevet matrikuleret.

Tabel a: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	naturtype	Total
1310	Enårig strandengsvegetation	0,9
1330	Strandeng	20,2
2130	Grå/grøn klit	0,1
6210	Kalkoverdrev	2,4
7230	Rigkær	3,6
7220	Kildevæld	0,0
Hovedtotal		27,1

Desuden er der i udpegningsgrundlaget nævnt følgende arter, der forekommer, eller har potentiale til at kunne indfinde sig, i Naturstyrelsens dele af Natura 2000-området:

- Alm. ryle (Y) (F1)
- Brushane (Y) (F1)
- Klyde (Y) (F1)
- Skestork (Y) (F1)
- Kortnæbbet gås (T) (F1)
- Krikand (T) (F1)
- Lysbuget knortegås (T) (F1)
- Pibeand (T) (F1)
- Sangsvane (T) (F1)
- Grågås (T) (F1)
- Splitterne (Y) (F1)
- Fjordterne (Y) (F1)
- Dværgterne (Y) (F1)

3. Status for gennemførelse og erfaringer fra 1. plejeplanperiode

Plejeplanen for 1. planperiode omfattede 7 plejetiltag, hvilket omfattede hegning (70 ha) af store dele af Ulvedybet, med græsning der udlejes til private og rydning af opvækst. Naturstyrelsen har gennemført en evaluering i form af en statusopgørelse og overvejelser om hvilke erfaringer, der kan drages af første planperiode.

Naturstyrelsen har gennemført en evaluering i form af en statusopgørelse og overvejelser om hvilke erfaringer, der kan drages af første planperiode. Med baggrund i denne evaluering kan Naturstyrelsen konkludere, at de planlagte indsatser er gennemført i plejeperioden for Naturstyrelsens arealer og at disse indsatser har bidraget positivt til opfyldelse af Natura 2000-planens målsætninger.

Tabel b: Status for gennemførelse af plejeplanens mål for 1. planperiode 2009-2015.

Gennemførte indsatser (antal)	7	Gennemførte indsatser (areal)	70 ha	100 %
Ikke-gennemførte indsatser (antal)	0	Ikke-gennemførte indsatser (areal)	0 ha	0 %

Generelle bemærkninger og konkrete erfaringer i forhold til 1. generations plejeplanlægning

Generelle bemærkninger

I området er ovennævnte plejetiltag gennemført, til sikring af den sammenhængende lysåbne natur og plejemålene vurderes at være nået. Alle habitatnaturtyperne i udpegningsgrundlaget vurderes overordnet at have haft gavn af plejen der har medvirket positivt i forhold til målet om at sikre en gunstig bevaringsstatus.

Med udgangspunkt i rapport om god forvaltning af engfugle ved Ulvedybet fra efteråret 2008 udarbejdet af Ole Thorup har NaturErhvervstyrelsen i samarbejde med Landvindingslaget for Ulvedybets randarealer og Naturstyrelsen, blev der iværksat en afgræsning af randarealerne rundt om den vanddækkede del af Ulvedybet. Det fremgår af rapporten, at den tiltagende tilgroning med tagrør er det største problem for bestanden af vadefugle i Ulvedybet.

Afgræsningen omfatter også privatejede arealer i den sydøstlige del af Ulvedybet. Området er opdelt i 3 delarealer: 1 Arealet fra pumpestationen med vest til fugletårnet ved dæmningen. 2. Arealet fra pumpestationen mod øst til Fannegrøft. 3. Arealet langs vejen Gjøl-Birkelse samt det sydøstlige randområde. Arealerne blev hegnet i 2009 med tilskud i henhold til Natur- og Miljøprojektordningen.

Den mere systematiske afgræsning blev påbegyndt i 2009, og der er siden sket en betydelig reduktion i tagrørsbestandene, der overgår til mere åben strandengsvegetation. I vinteren 2012 blev afgræsningen suppleret med afhøstning af områder med tæt tagrørsvegetation som forberedelse til pleje ved efterfølgende afgræsning.

Afgræsningen vil fremover blive administreret således at de åbne områder bevares og øges under hensyntagen til at der bevares lokale mindre bestande af tagrørsvegetation for at sikre en vis variation i vegetationen.

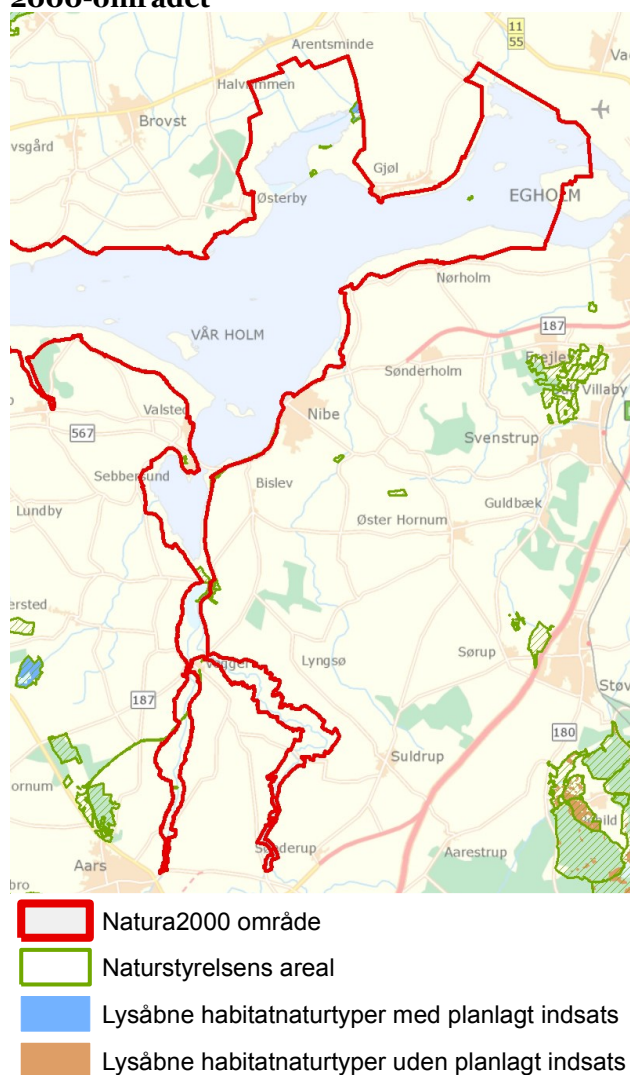
Konkrete erfaringer

Life Engfugle projektet (REMAB – Restoration of Meadow Bird Habitats), der er gennemført i perioden 2006-2009 har forbedret forholdene for især Engryle og Brushane i fire af de vigtigste yngleområder for engfugle i Danmark, heriblandt dette Natura 2000 område i de vestlige Vejler. Tiltagene i dette naturprojekt indebar bl.a.:

- Der er indgået aftale om afgræsning af ca. 70 ha, for at forbedre forholdene for engfuglene. Det ser ud til at lykkes, der hvor der i dag er hegning var områderne før projektets start domineret af tagrør.
- Der er buskryddet, ryddet opvækst og slået tagrør.

4. Mål og plejetiltag

Figur 3: Oversigt over lysåbne naturtyper og planlagte indsatser i Natura 2000-området

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Der sikres sammenhæng mellem forekomster af rigkær, sure og kalkrige overdrev naturtype med henblik på at gøre arealet mere robust overfor a) pludselige hændelser (f.eks. ekstreme vejrforhold), b) klimaændringer c) for at mindske randpåvirkninger fra omkringliggende landbrugsarealer eller d) for at bidrage til etablering af større driftsenheder.
- Naturstyrelsen forbereder og igangsætter i dialog med relevante kommunalbestyrelser et større projekt med fokus på at skabe sammenhæng mellem arealer med overdrev, kildevæld og

rigkær i og omkring ådale i 7 Natura 2000-områder: nr. 15, 18, 22, 30, 33, 222 og 223 og med henblik på, at der på længere sigt kan opnås gunstig bevaringsstatus for rigkær. Projektet skal i det omfang, at det er muligt indenfor EU-Life-ordningens projektkrav bidrage til opfyldelse af vandmiljø- og klimamål.

- Tilstanden af levestederne for brushane og almindelig ryle forbedres, således at de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet.
- Tilstanden af levestederne for de kolonirugende ynglefugle splitterne og fjordterne forbedres, således at de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet.
- Tilstanden af levestederne for de kolonirugende ynglefugle klyde og havterne forbedres, således at 75 % af de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet.
- Natura 2000-området bidrager til at sikre eller genoprette levesteder for en levedygtig bestand af de udpegede arter på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levestederne for arten – dværgterne som ynglefugl sikres eller øges, således at der er tilstrækkeligt med egnede ynglesteder for arten i området. Afgørelser i forbindelse med konsekvens vurdering baseres på en konkret vurdering.
- Der søges udtaget kulstofholdige lavbundsjord i tilknytning til naturtyperne rigkær og kilder, så der kan skabes større sammenhængende arealer samtidig med, at udtagningen bidrager til at reducere udledningen af CO₂ og et renere vandmiljø.
- Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden ved enten efterfølgende pleje eller periodevis rydning/skrælning/afbrænding.
- Naturstyrelsen vurderer og justerer på baggrund af udarbejdet strategi efter behov vildtreservatet Nibe og Gjøll Bredning.
- Kommunen og Naturstyrelsen skal være særlig opmærksomme på indlandsalteng, stilk-egekrat og gul stenbræk samt ynglefuglene almindelig ryle, brushane, skestork, splitterne, og trækfuglene grågås, knopsvane, kortnæbbet gås, krikand, lysbuget knortegås, pibeand, sangsvane, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens *mål* for de ovenstående lysåbne naturtyper og arter i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype, og det samme kan være tilfældet for en art.

Desuden præsenteres de typer af *plejetiltag*, som Naturstyrelsen vil anvende på baggrund af Naturstyrelsens erfaringer og bedste viden om naturpleje, der blandt andet omtales i det vejledende indsatskatalog for N2000-plejeplanlægning for lysåbne naturtyper, Skov- og Naturstyrelsens Naturplejestrategi (1999), Naturstyrelsens plejebog om 'Græsning og høslæt i naturplejen', Naturstyrelsens plejebogsserie for henholdsvis overdrev, ferske enge, søer, strandenge, hede, mose, små vandhuller samt Naturstyrelsens Naturportal.

På et areal kan der forekomme mere end én slags plejetiltag, ligesom der kan være fastlagt flere tiltag for en art.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens vurdering af omfanget af de enkelte plejetiltag, der vil blive gennemført i plejeplanens periode. I naturplejemarket der ligger som bilag til driftsplanen fremgår Naturstyrelsens vurdering af plejebehovet for de løbende samt enkeltstående plejetiltag, herunder med en angivelse af lokaliteten, en prioritering af tidsfølgen på plejetiltagene, naturtilstanden og plejebehovet.

Plejemål og plejetiltag for lysåbne naturtyper

Der vil på de lysåbne naturtyper i dette Natura 2000-område blive foretaget *løbende* pleje, med henblik på opretholdelse af naturtypen i form af henholdsvis græsning på 70 ha og buskrydning, hvor det er nødvendigt og slåning, jf. nedenstående skema.

Der foretages endvidere *enkeltstående* indgreb i form af slåning på kalkoverdrevne ved Halkær ådal på ca. 2,4 ha.

Der vil ske en indsats med henblik på begrænsning af problematisk færdsel på de særligt sårbare ynglefuglelokaliteter.

Tabel e: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)					
		Naturtype	Målsætning		Total
Eksisterende habitatnatur	1330	Strandeng	Sikring af naturtypen		1,4
			Naturlig dynamik		0,4
			Naturtypebevarende pleje		18,8
	2130	Grå/grøn klit	Sikring af naturtypen		0,1
	7230	Rigkær	Sikring af naturtypen		3,6
	6210	Kalkoverdrev	Sikring af naturtypen		2,4
	7220	Kildevæld	Sikring af naturtypen		0,0

Tabel f: Planlagte løbende plejetiltag af hensyn til lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	1330	Strandeng	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,5
			Græsning	Eksisterende	18,8
			Rydning af opvækst	Eksisterende	19,7
	2130	Grå/grøn klit	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,1
	7230	Rigkær	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,1
			Græsning	Eksisterende	2,5
	6210	Kalkoverdrev	Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslædede	Eksisterende	2,4
	7220	Kildevæld	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,0

I tabel f er der en opdeling i to kategorier "Eksisterende" og "Nyt":

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Tabel g: Planlagte enkeltstående plejetiltag af hensyn til lysåbne naturtyper
Areal omfattet af indsatsen (ha)

		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	1330	Strandeng	Hegning	Eksisterende	18,8

I tabel g er der en opdeling i to kategorier "Eksisterende" og "Nyt":

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Plejemål og plejetiltag for arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af plejetiltagene for naturtyperne i de områder som arten er eller potentielt kan blive tilknyttet. Disse plejetiltag fremgår af tabel f og g.

Naturstyrelsen planlægger ikke yderligere indsatser for de resterende fugle, der står nævnt i udpegningsgrundlaget, men som ikke er nævnt under afsnittet med de specifikke retningslinjer, end de plejetiltag, der er oplyst under plejeplanerne for de lysåbne naturtyper.

En mere detaljeret beskrivelse af specifikke artsplejetiltag fremgår af naturplejemarket, der ligger som bilag til driftsplanen.

Tabel h: Mål for arter

Målsatte arter (antal)			
Art	Navn	Målsætning	Total
A034	Skestork	Sikring af artens levested	1
		Beskyttelse mod forstyrrelser	1
A038	Sangsvane	Sikring af artens levested	1
A040	Kortnæbbet Gås	Sikring af artens levested	1
A043	Grågås	Sikring af artens levested	1
A047	Lysbuget Knortegås	Sikring af artens levested	1
A050	Pibeand	Sikring af artens levested	1
A052	Krikand	Sikring af artens levested	1
A132	Klyde	Sikring af artens levested	1
A149	Almindelig Ryle	Sikring af artens levested	1
A151	Brushane	Sikring af artens levested	1
A191	Splitterne	Sikring af artens levested	1
A193	Fjordterne	Sikring af artens levested	1
A194	Havterne	Sikring af artens levested	1
A195	Dværgterne	Sikring af artens levested	1

Tabel i: Specifikke artsplejetiltag

Indsatser for arter (antal)			
Art	Navn	Indsatstype	Total
A034	Skestork	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
A038	Sangsvane	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
A040	Kortnæbbet Gås	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
A043	Grågås	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
A047	Lysbuget Knortegås	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
A050	Pibeand	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
A052	Krikand	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
A132	Klyde	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
		Græsning	1
A149	Almindelig Ryle	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
		Græsning	1
A151	Brushane	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
A191	Splitterne	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
A193	Fjordterne	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
		Græsning	1
A194	Havterne	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
		Græsning	1
A195	Dværgterne	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
		Græsning	1

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at:

- For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse I eller II er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang.
- For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse III-V er målsætningen, at udviklingen i deres natur/skovtilstand er i fremgang, således at der på sigt opnås natur/skovtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af naturtyperne stabiliseres eller øges.
- For arter uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levestederne for de udpegede ynglefugle og øvrige arter stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder for arterne.
- De kortlagte levesteder for almindelig ryle og brushane inden for Natura 2000-området bringes til eller fastholdes i tilstandsklasse I eller II. Levestedernes geografiske placering fremgår af basisanalysen for området.
- De kortlagte levested for fjord- og splitterne inden for Natura 2000-området bringes til eller fastholdes i tilstandsklasse I eller II. Hvis området huser en ynglebestand på mere end 20 ynglepar af fjordterne eller 70 ynglepar af splitterne er det tillige en indikation på levestedets og omgivelsernes egnethed som yngleområde. Levestedernes geografiske placering fremgår af basisanalysen for området.
- Af de kortlagte levesteder for havterne og klyde inden for Natura 2000-området bør mindst 75 % enten bringes til, eller fastholdes i tilstandsklasse I eller II. Hvis området huser en ynglebestand på mere end 160 ynglepar af havterne eller 90 ynglepar af klyde er det tillige en indikation på levestedets og omgivelsernes egnethed som yngleområde. Levestedernes geografiske placering fremgår af basisanalysen for området.
- Natura 2000-området bidrager til at sikre eller genoprette levesteder for en levedygtig bestand af de udpegede arter på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levestederne for dværgterne, skestork og hedehøg sikres eller øges, således at der er tilstrækkeligt med egnede ynglesteder for arten(erne) i området. Afgørelser i forbindelse med konsekvens vurdering baseres på en konkret vurdering.
- Natura 2000-området skal bidrage til at sikre levesteder for en levedygtig bestand på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levesteder for arterne kortnæbbet gås, krikand, sangsvane, grågås og pibeand som trækfugl i området sikres eller øges, således at der findes tilstrækkelige egnede raste- og fødesøgningssteder for arterne, så området kan huse en tilbagevendende rastebestand på 2600 grågæs, 4600 kortnæbbede gæs, 4300 krikænder, 18600 pibeænder og 1660 sangsvaner.
- Natura 2000-området, skal bidrage til at sikre levesteder for levedygtige bestande på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levestederne for arterne pibesvane, lysbuget knortegås, toppet skallesluger, blishøne, hjejle, knopsvane, hvinand, blå kærhøg og fiskeørn som trækfugl i området sikres eller øges, således at der findes egnede raste- og fødesøgningssteder for arterne. Afgørelser i forbindelse med konsekvensvurdering baseres på en konkret vurdering.

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område nr. N15 Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal

Dette Natura 2000-område er specielt udpeget på grundlag af en væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper og arters levesteder: De store, sammenhængende strandengsarealer, kyst- og havnaturtyper samt de tilknyttede yngle- og trækfugle. Derudover er området specielt udpeget for de store sammenhængende stilkekrat og sure overdrev, der især forekommer i Sønderup Ådal og den sjældne naturtype indlandssalteng i Halkær Ådal. Halkær Ådal er en bred ådal med eng- og mosearealer omkring den regulerede å. I denne ådal findes også landets største forekomst af den sjældne naturtype indlandssalteng samt den nyetablerede næringsrige sø, Halkær Sø, som er områdets største ferskvandssø.

Tabel I: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	naturtype	Total
1310	Enårig strandengsvegetation	0,9
1330	Strandeng	20,2
2130	Grå/grøn klit	0,1
6210	Kalkoverdrev	2,4
7230	Rigkær	3,6
7220	Kildevæld	0,0
Hovedtotal		27,1

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Der sikres sammenhæng mellem forekomster af rigkær, sure og kalkrige overdrev naturtype med henblik på at gøre arealet mere robust overfor a) pludselige hændelser (f.eks. ekstreme vejrforhold), b) klimaændringer c) for at mindske randpåvirkninger fra omkringliggende landbrugsarealer eller d) for at bidrage til etablering af større driftsenheder.
- Naturstyrelsen forbereder og igangsætter i dialog med relevante kommunalbestyrelser et større projekt med fokus på at skabe sammenhæng mellem arealer med overdrev, kildevæld og rigkær i og omkring ådale i 7 Natura 2000-områder: nr. 15, 18, 22, 30, 33, 222 og 223 og med henblik på, at der på længere sigt kan opnås gunstig bevaringsstatus for rigkær. Projektet skal i det omfang, at det er muligt indenfor EU-Life-ordningens projektkrav bidrage til opfyldelse af vandmiljø- og klimamål. Potentielt berørte lodsejere vil blive nærmere orienteret i forbindelse med udarbejdelse af et projektforslag.
- Tilstanden af levestederne for brushane og almindelige ryle forbedres, således at de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet.

- Tilstanden af levestederne for de kolonirugende ynglefugle splitterne og fjordterne forbedres, således at de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet.
- Tilstanden af levestederne for de kolonirugende ynglefugle klyde og havterne forbedres, således at 75 % af de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet.
- Natura 2000-området bidrager til at sikre eller genoprette levesteder for en levedygtig bestand af de udpegede arter på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levestederne for arten – dværgterne som ynglefugl sikres eller øges, således at der er tilstrækkeligt med egnede ynglesteder for arten i området. Afgørelser i forbindelse med konsekvens vurdering baseres på en konkret vurdering.
- Der søges udtaget kulstofholdige lavbundsjord i tilknytning til naturtyperne rigkær og kilder, så der kan skabes større sammenhængende arealer samtidig med, at udtagningen bidrager til at reducere udledningen af CO₂ og et renere vandmiljø.
- Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden ved enten efterfølgende pleje eller periodevis rydning/skrælning/afbrænding.
- Naturstyrelsen vurderer og justerer på baggrund af udarbejdet strategi efter behov vildtreservatet Nibe og Gjøll Bredning.
- Kommunen og Naturstyrelsen skal være særlig opmærksomme på indlandsalteng, stilk-egekrat og gul stenbræk samt ynglefuglene almindelig ryle, brushane, skestork, splitterne, og trækfuglene grågås, knopsvane, kortnæbbet gås, krikand, lysbuget knortegås, pipeand, sangsvane, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Indsats for de lysåbne naturtyper

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for de lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i 2 tabeller:

Tabel II: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	1330	Strandeng	Sikring af naturtypen	1,4
			Naturlig dynamik	0,4
			Naturtypebevarende pleje	18,8
	2130	Grå/grøn klit	Sikring af naturtypen	0,1
	7230	Rigkær	Sikring af naturtypen	3,6
	6210	Kalkoverdrev	Sikring af naturtypen	2,4
	7220	Kildevæld	Sikring af naturtypen	0,0

Tabel III: Planlagte løbende plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	1330	Strandeng	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,5
			Græsning	Eksisterende	18,8

			Rydning af opvækst	Eksisterende	19,7
	2130	Grå/grøn klit	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,1
	7230	Rigkær	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,1
			Græsning	Eksisterende	2,5
	6210	Kalkoverdrev	Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslæde	Eksisterende	2,4
	7220	Kildevæld	Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,0

Tabel IV: Planlagte enkeltstående plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	1330	Strandeng	Hegning	Eksisterende	18,8

I tabel III og IV er der en opdeling i to kategorier "Eksisterende" og "Nyt":

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Særlig indsats for arter

Plejen af områdets lysåbne naturtyper vil samtidig tilgodese en række arter på udpegningsgrundlaget.

Tabel V: Mål for arter

Målsatte arter (antal)			
Art	Navn	Målsætning	Total
A034	Skestork	Sikring af artens levested	1
		Beskyttelse mod forstyrrelser	1
A038	Sangsvane	Sikring af artens levested	1
A040	Kortnæbbet Gås	Sikring af artens levested	1
A043	Grågås	Sikring af artens levested	1
A047	Lysbuget Knortegås	Sikring af artens levested	1
A050	Pibeand	Sikring af artens levested	1
A052	Krikand	Sikring af artens levested	1
A132	Klyde	Sikring af artens levested	1
A149	Almindelig Ryle	Sikring af artens levested	1
A151	Brushane	Sikring af artens levested	1
A191	Splitterne	Sikring af artens levested	1
A193	Fjordterne	Sikring af artens levested	1
A194	Havterne	Sikring af artens levested	1
A195	Dværgterne	Sikring af artens levested	1

Tabel VIII: Planlagte artsplejetiltag for arter *udover* plejetiltagene for de lysåbne naturtyper

Indsatser for arter (antal)			
Art	Navn	Indsatstype	Total
A034	Skestork	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
A038	Sangsvane	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
A040	Kortnæbbet Gås	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
A043	Grågås	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
A047	Lysbuget Knortegås	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
A050	Pibeand	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
A052	Krikand	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
A132	Klyde	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
		Græsning	1
A149	Almindelig Ryle	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
		Græsning	1
A151	Brushane	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
A191	Splitterne	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
A193	Fjordterne	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
		Græsning	1
A194	Havterne	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
		Græsning	1
A195	Dværgterne	Færdselsregulering ved skiltning	1
		Begrænsning af prædation	1
		Græsning	1

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at:

- Der sikres sammenhæng mellem forekomster af rigkær, sure og kalkrige overdrev naturtype med henblik på at gøre arealet mere robust overfor a) pludselige hændelser (f.eks. ekstreme vejrforhold), b) klimaændringer c) for at mindske randpåvirkninger fra omkringliggende landbrugsarealer eller d) for at bidrage til etablering af større driftsenheder.

- Naturstyrelsen forbereder og igangsætter i dialog med relevante kommunalbestyrelser et større projekt med fokus på at skabe sammenhæng mellem arealer med overdrev, kildevæld og rigkær i og omkring ådale i 7 Natura 2000-områder: nr. 15, 18, 22, 30, 33, 222 og 223 og med henblik på, at der på længere sigt kan opnås gunstig bevaringsstatus for rigkær. Projektet skal i det omfang, at det er muligt indenfor EU-Life-ordningens projektkrav bidrage til opfyldelse af vandmiljø- og klimamål. Potentielt berørte lodsejere vil blive nærmere orienteret i forbindelse med udarbejdelse af et projektforslag.
- Tilstanden af levestederne for brushane og almindelige ryle forbedres, således at de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet.
- Tilstanden af levestederne for de kolonirugende ynglefugle splitterne og fjordterne forbedres, således at de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet.
- Tilstanden af levestederne for de kolonirugende ynglefugle klyde og havterne forbedres, således at 75 % af de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med arternes krav til ynglelokalitet.
- Natura 2000-området bidrager til at sikre eller genoprette levesteder for en levedygtig bestand af de udpegede arter på nationalt og/eller internationalt niveau. Tilstanden og det samlede areal af levestederne for arten – dværgterne som ynglefugl sikres eller øges, således at der er tilstrækkeligt med egnede ynglesteder for arten i området. Afgørelser i forbindelse med konsekvens vurdering baseres på en konkret vurdering.
- Der søges udtaget kulstofholdige lavbundsjord i tilknytning til naturtyperne rigkær og kilder, så der kan skabes større sammenhængende arealer samtidig med, at udtagningen bidrager til at reducere udledningen af CO₂ og et renere vandmiljø.
- Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden ved enten efterfølgende pleje eller periodevis rydning/skrælning/afbrænding.
- Naturstyrelsen vurderer og justerer på baggrund af udarbejdet strategi efter behov vildtreservatet Nibe og Gjøl Bredning.
- Kommunen og Naturstyrelsen skal være særlig opmærksomme på indlandsalteng, stilk-egekrat og gul stenbræk samt ynglefuglene almindelig ryle, brushane, skestork, splitterne, og trækfuglene grågås, knopsvane, kortnæbbet gås, krikand, lysbuget knortegås, pibeand, sangsvane, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

**Miljø- og
Fødevareministeriet**
Naturstyrelsen

Gjøddingård
Førstballevej 2
7183 Randbøl

www.nst.dk